

Väikesadamate arendamisel tuleb panustada ka Kaitseliidu mereüksuste taastamisele

Tänases rahvusvahelises olukorras kerkivad pinged peaksid meid sundima tegema otsuseid, mis arvestavad väikesadamate arendamisel ka otseste riigikaitsete vajadustega. Väikesadamate arendamiseks suunatavate investeringute planeerimisel peaksime lisaks senistele majanduslikele ja kogukondlikele argumentidele õppima arvestama ka otseste riigikaitsete vajadustega ja näiteks ka merepäästealase valmisoleku tagamiseks vajalike meetmetega.

Tänase seisuga valmistatakse Kaitseministeeriumi juhtimisel ette uut Riigikaitse seadust, mis peaks aitama erinevate ametkondade laiapõhjalist kaitsekoostööd tulevikus paremini tagada. Võime loota, et koos uue seaduse vastuvõtmisega arvestatakse ka merenduse ja sadamate valdkonnas riigikaitsete ülesannetega edaspidi senisest rohkem.

Seni on Eesti riigikaitseelarvest meie sadamate arendamiseks finantseeritud vaid Tallinnas asuva Miinisadama rahuaegset väljaehitamist. Need investeringud on sisuliselt teostatud vaid kitsalt ametkondlikuks lahendina. Paralleelselt on Eesti Piirivalve Siseministeeriumi alluvuses eraldatud kaitsejõudude koosseisust. Loobuti ajateenijate väljaõpetamisest ning rakendamisel piirivalve ülesannete täitmisel. Viimasel kümnel aastal läbiviidud reformide ja Piirivalves toimunud koondamiste tulemusel on piirivalve alused enamikest meie väikesadamatest tänaseks ära viidud, ning võimalikele hädaolukordadele reageerimisel loodetakse enamasti Tallinnast kutsutava helikopterimeeskonna abile. Lääne Eestis ja saartel on selle protsessiga tekitatud sisuliselt riigikaitsealine vaakum, milles nääd loodetakse vabatahtlikut tekkivate merepäästeüksuste abile. Majandusministeeriumi alluvuses eraldi toimuva parvlaevaliikluse korraldamisel ja riigihangete ettevalmistamisel ei ole seni praktiliselt arvestatud merepäästeülesannete vajadusega ning võimalikus kriisi- või sõjaolukorras vajalike riigikaitsete aspektidega.

Kaitseliidu mereüksuste taastamine on üks võimalus senisest kitsalt ametkondlikust mõtlemisest üle saada. Vabatahtliku algatuse korras Kaitseliidu Tallinna malevas loodud Meredivisjon on tänaseks ennast Kaitseliidu struktuuris kehtestanud ja ootab praktilisi ülesandeid. Saaremaa malevas kaks aastat tagasi loodud Meredivisjoniga on tänaseks liitunud juba üle kaheksa vabatahtliku liikme ning sel aastal on algselt loodud meredivisjoni baasil kavas luua juba eraldi Meremalevkond. Ka selle vabatahtliku üksuse edasiseks arenguks on vältimatult vajalik määrata konkreetsed ülesanded, millega meremalevkonnaga liitunud vabatahtlikud Kaitseliidu liikmed saaksid kõige otstarbekamalt riigikaitsetesse panustada.

Meie vabatahtlike riigikaitsealine algatus lähtub samalaadsetest näidetest Taanis ja Rootsist, kus kohaliku Kodukaitse mereüksused ja sadamakaitseüksused on olemas ja neile sobivad ülesanded on konkreetselt kindlaks määratud ja rahastatud.

Suuresti vabatahtlikel alustel areneb ka meie vahetu koostöö. Näiteks külastab Saaremaa malevat sel suvel toimuval ühisõppusel Taani Merekaitseliidu sadamakaitseüksus ja kaks nende laeva. Koostööd on alustatud ka Rootsi Kodukaitse allüksustega, toimuvad vastastikused visiidid ja väljaõppeüritused.

Vastastikuse koostöö arendamisel oleme seni saavutanud ühekordsed kokkulepped meie väikesadamate omanikega ning meid ühiste õppuste raames külastavad liitlaste alused on alati saanud õppusteks plaanitud sadamaid kasutada. Perspektiivis on otstarbekas need vajadused kaardistada. Väikesadamate arendamiseks kavandatud projektide koostamisel ja ressursside eraldamisel peaksime edaspidi ka riiklikul tasandil rohkem arvestama, millistes väikesadamates ja millises ulatuses on meile otstarbekas luua võimalused ka Eesti riigikaitset tagavate liitlaste laevade sisenemiseks ja nende paigutamiseks.

Kokkuvõtteks:

Kaitseliidule määratavate maakaitseülesannete täpsustamisel tuleb kõigis merega piirnevates Eesti maakondades ja maakondliku vastutusalaga Kaitseliidu malevates vastata ühele lihtsale ja samas paradoksaalsele küsimusele: kui Kaitseliidu peamiseks ülesandeks saab olema maakaitse, siis kelle ülesandeks on kaitsta Eesti rannikut, sadamaid, territoriaalmerd, meie saari ja saartega elutähtsaid laevavahendusi?

Samas selgub tänasest Kaitseväe arengukavast, et Eesti Merevägi plaanib sadama- ja rannikukaitseülesannete täitmiseks vajalikke reservüksuseid ette valmistada vaid väga piiratud mahus. Eesti lääneranniku ja saarte kaitseks Mereväel olemasolevatest laevadest ei piisa ning ranniku- ja sadamakaitset Eesti saartel sisuliselt ei kavandagi.

Selles olukorras ootab Kaitseliit lähiajal täpsustavat ülesannet, mis võimaldaks seda lünka täita. Kaitseliidu maakondlike malevate baasil on võimalik lisaks Kaitseväe koosseisu minevatele maaväe reservüksustele ette valmistada ka kohalike sadamate ja rannikulõikude kaitseks eraldi vajalikud reservüksused, mille väljaõppes oleme valmis tegema vahetut koostööd ka Mereväega ja näiteks merepääste valdkonnas ka teiste merega seotud riiklike ametkondaega.

Kristjan Moora

Kolonelleitnant

Kaitseliidu Saaremaa maleva pealik